

Країнознавчий підхід у навчанні іноземним мовам шляхом використання топонімів // Проблеми розвитку прикордонних територій та їх участі в інтеграційних процесах – Матеріали доп. V Між. наук.-практ.конфер-ії., Луцьк 6-17 жовтня 2008 року: В 2-х т. / За ред. В.Й.Лажніка і С.В.Федонюка – Луцьк: РВВ “Вежа” Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки, 2008. – Т.2. – С. 404-406. (Співавтор: Семенюк Л.Й.)

3. КРАЇНОЗНАВЧИЙ ПІДХІД У НАВЧАННІ ІНОЗЕМНИМ МОВАМ ШЛЯХОМ ВИКОРИСТАННЯ ТОПОНІМІВ

Твердження про необхідність засвоєння іноземної мови в тісному зв'язку з культурою народу-носія цієї мови. Відомо, що використання країнознавчої інформації в навчальному процесі забезпечує підвищення пізнавальної активності студентів, сприяє створенню позитивної мотивації на заняттях, дає стимул до самостійної роботи над мовою. Разом з тим використання країнознавчої інформації в процесі викладання пов'язане із широким колом питань, які вимагають наукового підходу й обґрунтування. Країнознавчий матеріал не лише містить інформацію про лінгвістичний факт, а й допомагає особі, яка вивчає іноземну мову, зрозуміти національно-історичні особливості цього факту, особливості, властиві іншій соціокультурі.

Об'єктом дослідження цієї статті є топоніми, тобто географічні назви, які несуть певну соціокультурну інформацію і мають яскраве національне забарвлення.

Топоніми – невід'ємна частина фонових знань носіїв певної культури. Ця група лексики здавна привертала увагу не лише філологів, а й істориків, географів, етнографів тощо.

Мета статті – висвітлити питання підвищення ефективності навчального процесу в умовах сучасного вищого навчального закладу за допомогою реалізації країнознавчого підходу до вивчення англійської мови, використовуючи топонімічні назви та дати читачеві детальніші відомості про походження деяких географічних назв.

Завдання статті – обґрунтувати навчальний потенціал країнознавчого підходу як ефективного чинника процесу навчання іноземній мові; розробити рекомендації щодо реалізації країн матеріалу на заняттях з англійської мови.

Аналіз досліджень і публікацій свідчить про те, що проблеми країнознавства були і залишаються об'єктами уваги вітчизняних та зарубіжних науковців, таких як Є. М. Верещагін, В. Г. Костомаров, Г. Д. Томах ін, О. С. Ахматова, Г. С. Кличкою, М. А. Демусяк та інші. Автори цих досліджень розглядають вивчення мови у тісному зв'язку з матеріальною і духовною культурою народу-носія цієї мови та наголошують, що використання лінгвокраїнознавчих матеріалів у процесі викладання іноземної мови різко підвищує мотивацію навчання і сприяє досягненню основної практичної мети – формування здатності до спілкування іноземною мовою.

Географічні назви є носіями культурного спадку. Серед них можна виділити велику групу топонімів-реалій, які пов'язані з якимись подіями із життя народу-носія мови та культури і виконує в мові, крім своєї основної функції, найменування географічного об'єкта, ряд додаткових функцій. Прикладами таких реалій можуть бути назви міст та селищ. *Jamestown* – Джеймстаун, перше англійське поселення на північноамериканському континенті, та території штату Вірджинія, у гирлі річки Джеймс. *Plymouth* – Плімут, містечко у штаті Массачусетс, найстаріше поселення в Новій Англії, засноване батьками-пілігримами в 1620 р., які прибули на кораблі “Мейфлауер” (“Mayflower”) і назване на честь англійського міста Плімут, звідки і вирушив у плавання корабель.

До топонімів також належить велика кількість прізвиськ штатів: *The Old Dominion* – “Старий домініон”, офіційне прізвисько штату Вірджинія, на території якого виникла перша англійська колонія на північноамериканському континенті. *The Quaker State* – “Квакерський штат”, прізвисько штату Пенсільванія, заснованого як колонія квакерів Вільямом Пенном.

Часом, маючи на увазі яку-небудь історичну подію, автор не каже про неї прямо, а називає те місце, де вона відбувалася. Наприклад, *Gettysburg* (Геттісберг) – місто, де 1-3 липня 1863 року північні штати отримали перемогу над рабовласницьким Півднем під час громадянської війни у США.

Крім вищезазначених випадків використання топонімів, вони можуть виступати як лексичні одиниці, що дають характеристику людей, асоціюючи їх із назвами географічних об'єктів, наприклад, “*She was England – the Nordic woman, domiciled in Italy*”. В цьому реченні вживанням слова *England* узагальнюються всі риси, притаманні англійським жінкам, такі як стриманість, енергійність, любов до спорту. Це саме ті риси, що відрізняють їх від італійок.

Окрім характеристики особистих якостей людини топоніми можуть уживатися для характеристики поведінки, матеріального чи соціального статусу людей. Наприклад, уживаючи топонім *Bond Street* у реченні “*He was absolutely Bond Street*” (D.Lawrence), автор підкреслює модний стиль дорогого одягу героя, адже *Bond Street* – одна з головних торгових вулиць Лондона.

Оже, наукові дослідження та практична діяльність викладачів-лінгвістів довели, що продумана система запровадження країнознавчого матеріалу в процесі викладання іноземної мови сприяє якісному опануванню знаннями, зокрема забезпечує підвищення пізнавальної активності студентів, розширює їх комунікативні можливості, дає стимул до самостійної роботи над мовою. Топоніми, як носії культурного спадку певної нації, виконують у мові крім своєї основної функції (найменування географічного об'єкти) ряд додаткових функцій: виступати у ролі характеристики осіб, наділених певним якостями, притаманними тій чи іншій спільноті, яка проживає на території, позначеній даним топонімом.

Література

1. Беленькая В. Д. Очерки англоязычной топонимии: Уч.пособ. – М.: Высш.шк., 1977. – 227 с.
2. Верещагин Е. М., Костомаров В. Г. Язык и культура. – М.: Русск.яз., 1976. – 198 с.

3. Гапонів А. Б., Возна М. О. Лінгвокраїнознавство. Англомовні країни. – Вінниця: Нова кн., 2005. – 464 с.
4. Клычков Г. С., Демусьяк М. А. Лингвострановедческое описание английских фразеологизмов, включающих географические названия // Иностр. яз. в шк. – 1987. – № 1. – С. 76-78.
5. Томахин Г. Д. Америка через американизмы. – М.: Высш. шк., 1982. – 256 с.